

Крамар Олександр

здобувач освітнього ступеня «магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»

Семенишена Н.В.

канд. екон. наук, доцент кафедри
обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ДО ПРОБЛЕМИ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЗАЛУЧЕНИЙ КАПІТАЛ»

У зарубіжній і вітчизняній економічній літературі теорія запозичення капіталу залишається досі багатозначною і досить суперечливою.

Основоположником теорії запозичення капіталу є А. Сміт, який одним з перших писав у своїй праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» про «капітал, позичений під відсотки» [1].

Природа і еволюція запозичення капіталу тісно пов'язані з певним етапом розвитку технологічної системи виробництва і суспільною формою, в якій розвивається капітал. У момент переходу типу господарювання від натурального до товарного процесу запозичення капіталу зводилися до можливостей надання так званих «лихварських кредитів».

З появою грошової форми розрахунків виникли нові більш складні кредитні відносини - продаж товарів з відстрочкою і розстрочкою платежу. Розбіжність моментів виробництва і обігу товарів, особливі умови їх виробництва (сезонна продукція) приводили до того, що товаровиробникам доводилося купувати товари у інших господарюючих суб'єктів ще до продажу власних. У такій ситуації покупець ставав позичальником, а продавець - кредитором. Якраз з цим історичним моментом пов'язана поява найпростіших форм комерційного (товарного) кредитування.

На сьогодні процес запозичення капіталу традиційно пов'язують з двома моделями запозичення: англосаксонською (система екзогенного пропозиції грошей), для якої характерні запозичення через механізм фондового ринку, і

континентальної (система ендогенного пропозиції грошей), яка характеризується активною участю в процесі запозичення капіталу банківського кредиту.

У період виділення термінів «позиковий капітал», «запозичення капіталу» в економічній теорії йшлося переважно про функціонування позикового капіталу у формі грошового або товарного (комерційного) кредиту, при цьому фондовий механізм не розглядався.

В українській економічній термінології сьогодні нема чіткого визначення поняття «залученого капіталу» підприємства, частіше статус залученого капіталу надають лише банківському кредиту. Проте, в системі бухгалтерського обліку його небезпідставно зачисляють до категорії «зобов'язання підприємства». Оскільки зобов'язання мають складну структурну будову за джерелами утворення, то виникає потреба наукового обґрунтування механізмів залучення і використання цих фінансових ресурсів.

На підставі даних табл. 1.1 можна зробити висновок, що в сучасній економічній літературі єдиного підходу до визначення залученого капіталу немає.

Таблиця 1.1

Аналіз сутності понять, однорідних залученому капіталу

Поняття	Визначення	Автори, що використовують це поняття
1	2	3
Залучений капітал	Залучений капітал – це джерела залучених коштів (зобов'язання) підприємства з виділенням в окремі групи забезпечень наступних витрат і платежів та доходів майбутніх періодів	Мних Є.В., Бутко А.Д., Большакова О.Ю., Кравченко Г.О., Никонович М.О.
Залучені джерела формування господарських засобів	До залучених джерел формування господарських засобів належать: забезпечення подальших виплат платежів, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання, доходи майбутніх періодів	Загородній А.Г., Партин Г.О., Білоусько В.С., Беленкова М.І.
Запозичений капітал	Запозичений капітал – це кредитні (боргові) ресурси, що формують зобов'язання позичальника; надходження інвестиційних	Корнєв В.

	(неторгових) ресурсів, що формує частину власного капіталу	
Позиковий капітал	Позиковий капітал – це залучені для фінансового розвитку підприємства на оборотній основі грошові кошти або інші матеріальні цінності. Всі форми позикового капіталу, які використовує підприємство, є його фінансовим зобов'язанням, що потрібно погасити у передбачені терміни.	Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Берега Л.С.
Позикові кошти	Позикові кошти – це зобов'язання підприємства	Ткаченко Н.М.
Позичений капітал	Позичений капітал характеризує залучені для фінансового розвитку підприємства на засадах повернення грошові засоби або інші матеріальні цінності. Всі форми позиченого капіталу, що використовує підприємство, є його фінансовим зобов'язанням, яке підлягає погашенню у визначені терміни	Бланк І.А. Зятковський І.В. Михалкевич А.П. Кутер М.І.
Позичковий капітал	це грошовий капітал, що надається в позику його власником іншому власнику-підприємцю на певний час, на умовах повернення, за плату у вигляді процента.	Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна
Позичковий капітал	це кошти інших кредиторів, які надаються підприємствам у позику під певний (обумовлений) відсоток на термін до одного року з оформленням векселя чи іншого боргового зобов'язання.	А. М. Поддєрьогін
Позичковий капітал	грошові кошти власника, призначені для надання кредиту на принципах зворотності та платності у розмірі процентів до суми боргу.	О. Р. Романенко
Позичковий капітал	це грошовий капітал власник якого надає його іншим особам на певний термін у користування заздалегідь обумовлену плату у вигляді процента.	С. В. Мочерний
Позичковий капітал	це грошовий капітал, що надається в позику його власником іншому власнику-підприємцю на певний час, на умовах повернення, за плату у вигляді процента.	Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна
Чужі кошти	У процесі діяльності підприємство використовує чужі кошти. До таких коштів належать: кредити банків; кошти, призначені для виплати боргових зобов'язань перед контрагентами (постачальниками, кредиторами тощо); за одержані товарно-матеріальні цінності до сплати зазначених зобов'язань, одержані аванси до виконання контракту та ін.	Сопко В.В., Сопко О.В.

Отже, одні вчені обмежують залучений капітал підприємства його позиковим капіталом (І.В. Зятковський, Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, та ін.), інші ототожнюють поняття «залучений капітал» з поняттям «позичений капітал» (І.О. Бланк, М.І. Кутер), ще інші називають джерела формування

залученого капіталу, не наводячи його визначення (В.В. Сопко, О.В. Сопко, М.І. Кутер, Є.А. Михалкевич та інші), проте є науковці, які вважають що залучений капітал підприємства – це його зобов'язання (Є.В. Мних, А.Д. Бутко, Ткаченко та ін.).

Зазначимо, що тлумачення терміна «залучений капітал підприємства» немає і в законодавчих актах, що регулюють фінансово-господарську діяльність підприємств. З огляду на це доцільним, на нашу думку, є уніфікація поняття «залучений капітал» та визначення його сутності, тобто виявлення загальних властивостей, що дають змогу об'єднати окремі поняття (кредит, позика тощо) загальним – залучений капітал.

Список використаних джерел

1. Бланк И. А. Управление капиталом. Київ : Эльга, 2004. 576 с.
2. Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Береза Л.С. Бухгалтерський облік / за ред. Ф.Ф.Бутинця. Житомир, 2000. 672 с.
3. Бутко А. Д. Теорія економічного аналізу. Київ : КНТЕУ, 2005. 411 с.
4. Зятковський І.В. Фінанси підприємств. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : Кондор, 2003. 364 с.
5. Кутер М.И. Теория и принципы бухгалтерского учета. Москва, 2004. 544 с.
6. Михалкевич А.П. Бухгалтерский учет на предприятиях зарубежных стран. Минск : 1998.
7. Сопко В.В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства (власності, пасивів). Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
8. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. Київ : А.С.К., 2001. 784 с.
9. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 520 с.
10. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2000. 460 с.
11. Романенко О.Р. Фінанси. 4-тє вид. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 312 с.
12. Філімоненко О.С. Фінанси підприємства. Київ : Кондор, 2005. 400 с.